

«انقلاب دوم ایران» / تسخیر لانه جاسوسی، آغاز شکست‌های آمریکا در ایران

آبان «سالروز ملی استکبارستیزی» و «روز دانش‌آموز» در تقویم جمهوری اسلامی ایران ثبت شده است...

13 آبان «سالروز ملی استکبارستیزی» و «روز دانش‌آموز» در تقویم جمهوری اسلامی ایران ثبت شده است، روزهایی تاریخی در ایام پیروزی انقلاب اسلامی که نقش مهمی در خروج محمدرضا شاه و ایالات متحده آمریکا از کشورمان داشت که با مشاهده اسناد «لانه جاسوسی آمریکا» و بدعهدی آن در «قرارداد الجزایر» می‌توان دریافت که دشمنی آمریکا با کشورمان سابقه دیرینه‌ای دارد که تنها با اراده‌ی انقلابی و مقاومت اسلامی پاسخ داده می‌شود. به گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، اگر سری به تقویم رسمی کشور بزنیم، شاید بجز ۱۲ آبان روزی را نیابیم که در فاصله‌ی سال‌های متعدد، وقایع تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز از نهضت انقلاب اسلامی را در خود ثبت و ضبط داشته باشد؛ وقایعی که هر یک به مثابه‌ی نقطه‌ی عطفی، جریان انقلاب را به نحوی اساسی متأثر کرده و افق‌های متعالی فراراه ملت گشوده است؛ نخست سالروز دستگیری و تبعید حضرت امام خمینی (ره) به ترکیه در ۱۲ آبان ۱۳۴۳ و در پی اعتراض ایشان به تصویب لایحه کاپیتولاسیون بود که اولین خشت‌های انقلاب را بنا نهاد و سرآغاز خیزشی شد که ۱۴ سال بعد در بهمن ۱۳۵۷ به ثمر

نشیست و در پی‌کره نظام جمهوری اسلامی متبلور شد.
۱۲ آبان؛ یادآورهای روزهای تاریخی انقلاب اسلامی ایران

دومین واقعه‌ی این روز به ۱۲ آبان ۱۳۵۷ و تنها چند ماه قبل از پیروزی انقلاب بازمی‌گردد، ایامی که انقلاب ملت ایران به رهبری امام خمینی (ره) به روزهای سرنوشت‌ساز خود نزدیک می‌شد و همه افشار مردم از زن و مرد و پیر و جوان، هر یک می‌کوشید تا نقش تاریخی خویش را در این برهه حیاتی ایفا کرده و در انقلاب بزرگی که در حال شکل‌گیری بود، سهمی داشته باشد. در آن روز گروهی از دانش‌آموزان، مدارس خود را تعطیل کرده و راهی دانشگاه تهران شدند تا همراه و هم‌صدا با دانشجویان، آرمان‌های انقلابی خود را فریاد کرده و برانگیزند. مأموران رژیم اما بر تجمعی که با حضور دانش‌آموزان، دانشجویان و گروه‌هایی از مردم، مقابل دانشگاه تهران شکل گرفته بود، آتش گشودند و تعداد زیادی از آن‌ها را به خاک و خون کشیدند؛ به همین دلیل از آن پس، «۱۲ آبان روز دانش‌آموز» نام گرفت تا یاد و خاطره حرکت انقلابی دانش‌آموزان بصیر و هوشیار این سرزمین را همواره برای آیندگان زنده بدارد.

بیش از همه، اما آوازه‌ی ۱۲ آبان به سومین واقعه‌ی آن روز، یعنی «تسخیر سفارت» و به عبارت بهتر «لانه جاسوسی» آمریکا است که این روز را در تاریخ این کشور برجسته و قابل توجه ساخته است. ره‌گیری بسیاری از توطئه‌ها و دشمنی‌هایی که در همان ماه‌های ابتدایی علیه انقلاب نوپای اسلامی اعمال می‌شد، آدرس سفارت آمریکا را می‌داد و برای آنان که هوشمندانه تحولات آن روزها را رصد می‌کردند، تردیدی نمانده بود که این توطئه‌ها از جانب سفارت آمریکا در تهران پشتیبانی و راه‌بری می‌شود. لحاظ این حقیقت در کنار سابقه سیاه مداخلات آمریکا در مناسبات ملل و ملت از کودتای ۲۸ مرداد به این سو که در حافظه‌ی تاریخی ملت نقش بسته بود، جوانان و دانشجویان انقلابی را به چاره‌جویی برای این ماجرا واداشت.

«انقلاب اسلامی دوم ایران» با تسخیر سفارت آمریکا در تهران
تسخیر سفارت آمریکا در تهران معروف به تسخیر لانه جاسوسی، به ماجرای تصرف سفارت آمریکا در تهران توسط دانشجویان مشهور به پیرو خط امام در ۱۲ آبان سال ۱۳۵۸ شمسی اشاره دارد. امام خمینی (ره) بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، اقدام دانشجویان در تسخیر سفارت آمریکا را «انقلاب دوم» و فراتر از انقلاب اول نامید. آیت‌الله خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی ایران، دلیل این نام‌گذاری توسط امام خمینی (ره) را خنثی‌سازی توطئه دشمن ذکر کرده‌اند.

پذیرش سفر شاه به آمریکا در ۳۰ مهر ۱۳۵۸ شمسی یکی از دلایل مهم تسخیر سفارت آمریکا در تهران توسط دانشجویان ذکر شده است. امام خمینی (ره) در ۹ و ۱۲ آبان در اعتراض به پناه دادن آمریکا به شاه، از دانشجویان، دانش‌آموزان و طلاب علوم دینی خواسته بود که با قدرت به مبارزه با آمریکا ادامه دهند. به گفته‌ی «حمید انصاری» قائم مقام مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، پس از سخنرانی‌های حضرت امام (ره)، برداشت اعضای انجمن‌های اسلامی این بود که باید اقدامی انجام داد تا انقلاب و کشور از هرج و مرج و تجزیه‌طلبی رها شود.

تبدیل سفارت آمریکا به مرکز جاسوسی، تماس و حمایت از گروه‌های ضدانقلاب، برانداز و تروریست، تلاش سفارت خانه برای جذب دولت مردان ایران، تصویب قطعنامه در سنای آمریکا علیه اعدام‌های اول انقلاب ایران، حمایت از پیام امام خمینی (ره) در ۷ آبان ۱۳۵۸ شمسی و اعتراض به قراردادهای استعماری بین ایران و آمریکا و تلافی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شمس در ایران، از

عوامل دیگر تصرف سفارت آمریکا در تهران ذکر شده است.

اقدام انقلابی دانشجویان پیرو خط امام در جمع‌آوری اسناد جاسوسی دانشجویان چهار دانشگاه تهران، شهید بهشتی، صنعتی شریف و امیرکبیر، با تشکیل جلسه‌ای به برنامه‌ریزی برای تصرف سفارت پرداختند. صبح روز ۱۲ آبان ۱۳۵۸ شمسی گروهی از دانشجویان که در خیابان آیت‌الله طالقانی به سوی دانشگاه تهران در حرکت بودند، هنگامی که به جلوی در اصلی سفارت آمریکا رسیدند، عده‌ای با باز کردن زنجیر در ورودی و عده‌ای دیگر از بالای دیوار، وارد سفارت شدند.

ورود دانشجویان به داخل سفارت با مقاومت سه‌ساعته‌ی تفرنگ‌داران آمریکایی روبه‌رو شده و آن‌ها اقدام به پرتاب گاز اشک‌آور کردند که در این درگیری به دو گروه آسیبی نرسید. دانشجویان تا ساعت ۱۸ طی سه بیانیه‌ای که از طریق بلندگو برای مردمی که بیرون از سفارت جمع شده و با دادن شعار به تظاهرات مشغول بودند، اعلام کردند که ساختمان اصلی تا ساعت ۱۵ به تصرف

کامل درآمد. پیش از رسیدن دانشجویان به داخل سفارت، قسمت زیادی از اسناد توسط آمریکائی ها در دستگاه خردکن ریخته شد و برخی از میکروفیلم ها و حافظه های کامپیوتری نابود شد. اما دانشجویان به جمع آوری و بازیابی بسیاری از اسناد اقدام کردند که از آن ها مجموعه انتشاراتی صورت گرفت که آخرین آن، کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» است که اخیر به تقریظ مقام معظم رهبری درآمد.

از ساعت شانزده گروهی از ایرانیان که به عنوان ارباب رجوع یا کارمند در محل سفارت جمع شده بودند، آزاد شدند. در جریان تسخیر سفارت، ۷۲ آمریکایی گروگان گرفته شدند که به محل دیگری منتقل شدند. سه نفر از آمریکایی ها که برای مذاکره به وزارت امور خارجه رفته بودند نیز، پس از گفت و گو در اختیار دانشجویان قرار گرفتند. دانشجویانی که بعد از تصرف سفارت آمریکا خود را «دانشجویان پیرو خط امام» نامیده بودند، در پیامی پس از اشغال سفارت، از مواضع امام خمینی (ره) در مقابل آمریکا حمایت و اعلام کردند که در اعتراض به رفتار آمریکا، سفارت جاسوسی او را به اشغال درآورده اند.

اولین پیمان شکنی شیطان بزرگ در قبال ایران در «قرارداد الجزایر» امام خمینی (ره) پس از تسخیر سفارت توسط دانشجویان، آمریکا را «شیطان بزرگ» و سفارت آمریکا را «لانه جاسوسی» نامید. همچنین دو مقام عالی رتبه ی آمریکایی را که برای مذاکره آمده بودند، از نیمه ی راه برگرداند و نپذیرفت. پس از تسخیر سفارت، دولت موقت ایران به نخست وزیری «مهدی بازرگان» در ۱۴ آبان و به نقلی دیگر در ۱۵ آبان ۱۳۵۸ به صورت دسته جمعی استعفا کردند و شورای انقلاب مسئولیت اداره کشور را بر عهده گرفت که در اولین اقدام، صدور نفت به آمریکا را قطع کرد.

آمریکا نیز در ابتدا ۱۵۰ دانشجوی ایرانی را بازداشت کرده و اخراج ۹۰۰۰ ایرانی را در دستور کار قرار داد. در اقدام بعدی ذخائر ارزی ایران در همه بانک های خود در سراسر دنیا را مسدود کرد و روابط دیپلماتیک خود با ایران را قطع کرد. همچنین این کشور، ایران را در دیوان بین المللی دادگستری لاهه، شورای امنیت سازمان ملل متحد و حتی سازمان کنفرانس کشورهای اسلامی، محکوم کرد.

پس از آن، آمریکا مقامات بسیاری مانند کورت والدهایم، دبیرکل وقت سازمان ملل متحد که به تهران آمده بود و پاپ ژان پل دوم، رهبر کاتولیک های جهان را واسطه ی آزادی گروگان ها قرار داد که امام خمینی (ره) درخواست دیدار با دبیرکل سازمان ملل و همچنین تقاضای بی قیدوشرط پاپ برای آزادی گروگان ها را نپذیرفت و خطاب به جیمی کارتر، رئیس جمهور وقت آمریکا خود و مردم ایران را «مرد جنگ» خواند. ایالات متحده آمریکا در اردیبهشت ۱۳۵۹ شمسی جهت آزادسازی گروگان های خود، تحت

عملیات «پنجه عقاب» به اقدام نظامی و پیاده کردن نیرو در صحرای طیس نیز متوسل شد که در این عملیات نیز شکست خورد. در نهایت، پس از ۴۴ روز، مسئولان دولت وقت با اجازه امام خمینی (ره) و پس از تصمیم مجلس شورای اسلامی، با میانجی گری دولت الجزایر، با مقامات آمریکا دیدار و «قرارداد الجزایر» را منعقد و گروگان ها را آزاد کردند. طرف ایرانی پنج مورد را درخواست کرد که با مرگ شاه در پنجم مرداد ۱۳۵۹ شمسی، شرط استرداد شاه منتفی شد. آزاد گذاشتن تمام سرمایه های ایران، لغو تمامی ادعاهای آمریکا علیه ایران، تضمین عدم دخالت سیاسی و نظامی آمریکا در ایران و بازپس دادن اموال ملی سرقت شده توسط شاه، چهار شرط دیگر ایران برای آزادسازی گروگان ها بود، اما هیچ کدام از آن ها محقق نشد تا اولین پیمان شکنی آمریکا در قبال ایران در تاریخ ثبت شود.

پیشگیری از توطئه های آمریکایی با تسخیر سفارت آن حادثه «تسخیر سفارت آمریکا در تهران»، معروف به «تسخیر لانه جاسوسی»، یکی از منحصربه فردترین حرکت ها در تاریخ انقلاب های جهان و به باور برخی نقطه عطفی در تاریخ انقلاب اسلامی ایران دانسته شده است. از دیدگاه «میچل ایناتیف» پژوهشگر سیاسی، از آغاز انقلاب ایران و تسخیر سفارت آمریکا در تهران، اسلام به عنوان یکی از منابع مهم رویارویی با قدرت آمریکا، همواره آمریکا را مورد حمله قرار داده است.

عده ای معتقدند، این واقعه به دلیل نقش مهم در قطع ریشه های امپریالیسم (Imperialism) در ایران، جایگاه عظیمی در تاریخ انقلاب اسلامی ایران پیدا کرده است. «جیمی کارتر» رئیس جمهور وقت آمریکا در کتاب خاطرات خود ذکر کرده است که، هرگز این تاریخ (تسخیر سفارت) را فراموش نخواهد کرد.

«فرانسیس آنتونی بویل» پژوهشگر و استاد علوم سیاسی دانشگاه ایلینوی آمریکا، در کتاب "سیاست جهانی و حقوق بین الملل"، به دفاع از گروگان گیری دانشجویان پرداخته و طبق ماده ۵۱ منشور سازمان ملل متحد، این اقدام را حق قانونی ایران در دفاع از خود می داند و وی این حرکت دانشجویان را پیشگیری از تجاوز و جلوگیری از اقدام آمریکا به یک کودتای دیگر ذکر می کند. حتی با نظر به قوانین بین الملل و کنوانسیون ۱۹۶۲ وین که قوانین مرتبط با سفارت خانه ها ذیل آن تعریف شده است نیز، تسخیر سفارت آمریکا اقدامی موخه و معقول ارزیابی می شود؛ چه این که مطابق این کنوانسیون، به ضرورت احترام به قوانین کشور میزبان تصریح شده و سفارتخانه ها از دخالت در امور داخلی کشور میزبان برحذر داشته شده اند، اما سفارت آمریکا در همه سال های تأسیس در ایران همواره فعالیتی فراتر از اقدامات متعارف دیپلماتیک داشته و مکرر قوانین کشور را نقض و در امور داخلی ایران دخالت کرده است، تا آنجا که حتی مستقیماً کودتایی را علیه دولت ملی و منتخب مردم، رقم زده است. بنابراین سفارتی که به شروط و الزامات تصریح شده در کنوانسیون مذکور هیچ تعهدی نداشته است، نمی تواند توقع مصونیت داشته باشد. از این رو تسخیر سفارت نه صرفاً بر مبنای منطقی انقلابی، که حتی در تطابق با لوازم و اقتضات قوانین بین الملل ناظر به سفارت خانه ها نیز است.

با توجه به مطالب فوق، «تسخیر لانه جاسوسی آمریکا» در پایتخت کشورمان اندکی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نه تنها برای جلوگیری از توطئه های آمریکایی و صهیونیستی امری لازم بود، بلکه می توان این اقدام انقلابی را از لحاظ حقوق بین الملل نیز معتبر دانست. زیرا اقدامات جاسوسی و کارنامه ی سیاه ایالات متحده آمریکا در تاریخ کشورمان برای اثبات دخالت سیاسی آن در ایران کافی است.

بنابراین، خروج آمریکا از ایران و شکست در عملیات نظامی طیس را می توان اولین عقب نشینی آمریکا در مقابل اراده جمهوری اسلامی ایران دانست، همچنین پیمان شکنی آمریکا در «قرارداد الجزایر» اولین بدعهدی این کشور در قبال مطالبات قانونی کشورمان بوده است، بنابراین اعتماد به ایالات متحده آمریکا بنا بر تجربه های متعدد تاریخی، نتیجه ای جز شکست نخواهد

داشت و تنها «اراده ی انقلابی» ما در مقابل استکبار کارساز است.